PUNCTUL MUZEISTIC DE LA HAŢEG

Mircea Valea

În cadrul acţiunii de păstrare şi valorificare a bogatului tezaur etnografic al ţinutului hunedorean, iniţiată de organele locale de partid şi de stat, în oraşul Haţeg s-a deschis sub egida Muzeului Judeţean din Deva expoziţia muzeală „Îndeletniciri în Ţara Haţegului".

Inimă a Daciei romane, Ţara Haţegului păstrează nenumărate urme ale istoriei noastre străvechi. Primele documente medievale atestă aceste locuri ca o regiune geografică şi politică bine cunoscută, care avea strînse legături cu voievodatul lui Litovoi.

Aşezarea satelor haţegane din vremuri imemoriale la confluenţa cîmpiei cu muntele, a determinat specificul unei convieţuiri umane bine conturate. Ocupaţiile de bază: agricultura, păstoritul şi meşteşugurile au devenit un atribut permanent, de-a lungul veacurilor al locuitorilor haţegani. Această evoluţie a îndeletnicirilor de-a lungul istoriei este firul roşu al expoziţiei muzeale din oraşul Haţeg. Avînd la bază un bogat material etnografic, expoziţia vine să întregească cunoştinţele vizitatorului despre unele aspecte ale culturii şi artei populare din străvechiul ţinut al Ţării Haţegului.

Expoziţia începe prin a ilustra unele aspecte specifice din agricultura practicată în gospodăriile haţegane. În prima sală, sînt prezentate uneltele agricole mai frecvent folosite pe aceste locuri, întregindu-se astfel imaginea despre varietatea lor. Vizitatorul poate urmări şi dezvoltarea uneltelor agricole de-a lungul veacurilor, de la plugul de lemn pînă la modernele mijloace agricole.

Pe lîngă viaţa agricolă, o altă ocupaţie caracteristică acestei zone este practicarea unui păstorit agricol cu stîna la munte. Specificul păstoritului reliefat şi în cadrul expoziţiei, constă îndeosebi în felul de organizare şi modul de funcţionare a stînelor, precum şi in relaţiile specifice a acestei îndeletniciri. Întreaga recuzită a uneltelor folosite în acest domeniu vine să confirme elementele caracteristice ale păstoritului din această zonă etnografică.

Un interes deosebit trezeşte în cadrul expoziţiei şi portul popular haţegan. După o analiză mai atentă a materialului expus, se poate remarca contopirea armonioasă a simplităţii cu caracterul arhaic al portului. Cu toate că nu este unitar, portul popular ne înfăţişează în totalitatea sa un ţinut etnografic bine stabilit sub toate aspectele. Obiectele expuse ne dau posibilitatea de a face o privire de ansamblu asupra celor două zone principale ale portului din Ţara Haţegului: Bazinul Pui şi cel al Haţegului.

Paralel cu evoluţia uneltelor legate de diferite îndeletniciri rurale, se dezvoltă şi meşteşugurile, care erau strîns legate de cerinţele pieţii locale. Cea mai veche breaslă este cea a cizmarilor, înfiinţată la 13 octombrie 1672. Actul care atestă acest fapt, este expus într-una din vitrinele din expoziţie. Organizarea şi funcţionarea breslei a fost reglementată pe baza celor două articole cuprinse în diplomă. Această breaslă producea, după cum reiese din documentele şi obiectele expuse, în special cizme bărbăteşti şi femeieşti, pentru a fi desfăcute la tîrguri.

O altă breaslă care a jucat un rol important în viaţa economică a Ţării Haţegului, este cea a olarilor, înfiinţată la 3 iunie 1730. Apărută din necesitatea de a face faţă nevoilor locale şi zonale, meşteşugul olăritului a fost îmbrăţişat, în scurt timp, de un număr mare de locuitori. Cei ce trec prin expoziţie pot admira vasele roşii nesmălţuite, în special, oale mari decorate cu brîu alveolar de o veche factură. Din tezaurul ceramic al Ţării Haţegului, nu putea să lipsească ceramica de Batiz. Recunoscutele vase de culoare galbenă sau roşie, care mai tîrziu devin vase albe, acoperite cu smalţuri, ce dau un reflex metalic, sînt şi azi un punct de atracţie pentru toţi vizitatorii. Ulterior, olăritul din centrele importante ale acestei zone decade, datorită pătrunderii producţiei industriale care făcea faţă în mai mare măsură nevoilor casnice.

Expoziţia „Îndeletniciri în Ţara Haţegului" prin conţinutul şi semnificaţia ei este încă o piatră la baza marelui edificiu al păstrării moştenirii etnografice, pentru a fi transmis generaţiei viitoare.